

Programové prohlášení vlády

14. 2. 1929

Slavná sněmovno!

Rozhodnutím pana presidenta republiky ze dne 1. února 1929 pověřen byv předsednictvím vlády, přicházím s pány ministry třetího kabinetu Švehlova, abych vás, dámy a pánové, srdečně pozdravil a současně upřímně pozval ke spolupráci směřující ke zvelebení našeho státu.

Vláda bude považovati za první svou povinnost hledati vždy obecné dobré, t. j. prospěch všeho občanstva bez jakýchkoliv rozdíků ať povahy národnostní, náboženské, sociální nebo politické.

Pevné směrnice, vytýčené tvůrčí státnickou prací ministerského předsedy dr. Antonína Švehly a vyslovené v jeho prohlášení budou nejen mně, nýbrž zajisté i všem budoucím šéfům vlády spolehlivým vodítkem k nejvyšším metám státní správy. Doufám, ba věřím pevně, že úplná rekonvalescence dr. Antonína Švehly umožní mně záhy, že odevzdám vedení státu do jeho osvědčených rukou. Tento námi toužebně očekávaný den bude dnem radosti nejen nám a všem stranám vládní majority, nýbrž zajisté také velké většině stran, stojících toho času mimo vládní majoritu, jakož i všem lidem dobré vůle celé naší republiky.

Při tvoření vládní majority jsou směřodatnými ve všech demokratických státech vedle výsledků volebních i vnitřní situace jednotlivých stran. Na tom my ovšem nemůžeme ani nechceme ničeho měniti. Odvolávati se bez nejvážnějších důvodů k nejvyššímu tribunálu národa, znamenalo by zvláště u nás, kde není takřka voličů negramotných, profanaci opravdové demokracie.

Zůstaneme vždy v korektním poměru ke všem stranám opozičním a nepřestaneme hledati přátelské styky se všemi, kde budeme viděti dobrou vůli prospěti státu. Ani nejpřísnější sebekritika nenahradí dosti bezpečně kontrolu oposice. Za sebeostřejší kritiku, mající na zřeteli dobro obecné, budeme jen vděčni, ale proti všem škůdcům státu budeme vždy státi, jak nám káže naše zákony. Víme dobře, že tam, kde za každou cenu všichni všem líbiti se chtějí, nastává dříve nebo později všeobecná demoralisace, které my brániti se budeme vždy s nejkrajnější přísností.

Jsme zásadními protivníky všech slibů, ale tím více se přičiníme, abychom pro stát, pro jeho jednotlivé složky, ať na ten čas vládní nebo opoziční, učinili v rámci aktivního rozpočtu to nejmožnější.

Předchozí kabinety, jmenovitě vlády Švehlovy, vykonaly velikou a blahodárnou práci, ale i nás čekají ještě úkoly velmi vážné. Naše finanční i hospodářské poměry, dík prozíravosti dr. Rašína a jeho nástupců, jsou ustálené a zdárně se vyvíjejí. V zahraniční politice byly v posledních letech všechny naše hlavní a aktuální otázky zásadního rázu v celku vyřešeny.

Vláda bude pokračovati jako všechny předcházející v týchž liniích a na základě týchž principů jako dosud, sledujíc především cíl upevnění všeobecného míru a spolupráce se všemi našimi přáteli a se všemi našimi sousedy. Jen nejdůkladnější vzdělání může nám zabezpečiti intenzitu práce, která náš stát v jeho položení časovém i prostorovém může vésti k vítězství. Proto musí

býti občanstvu dána dostatečná příležitost, aby se mohlo pro životní zápas vyzbrojiti všemi nejmodernějšími vymoženostmi doby. Všechny vlády československého státu vycházely, jmenovitě při řešení otázek sociálních, vždy z principu podporovati hospodářsky slabšího. Tato zdravému vývoji dnešní doby odpovídající zásada nebude ani námi nikdy přezírána. Prvovýroba - zemědělství, lesnictví, hornictví atd. - tvoří statky, které cestou průmyslového zušlechtění poskytují živnostem druhovýrobním nejzdravější existenční základnu a státu zabezpečují v hranicích přírodou daných možností větší nebo menší soběstačnosti, která má jedinečný životní význam, zvláště ve státu tak eminentně vnitrozemském, jako je naše republika. Cílevědomá podpora průmyslu a obchodu i všech živností druhovýrobních jest v našich poměrech pro každou státní správu kategorickým příkazem. Stát, položený do centra kulturního světa, chce-li dostáti všem svým povinnostem, vyžaduje správu ekonomickou a hospodářství intensivní. Průmysl, obchod a většina živností s rychlejším kapitálovým obrátem odměňují práci bohatěji nežli prosté polaření a proto musíme cestou zdravé evoluce pracovati pro zprůmyslnění zemědělství. Nesmíme se lekati ani případných obětí, jež pochod zprůmyslnění zemědělství někdy vyžaduje, neboť právě v těchto rentabilních investicích spočívá nejspolehlivější zabezpečení klidného, hospodářského i sociálního vývoje státu. Hospodářský průmysl dlužno tam, kde není nebezpečí ztráty národohospodářských hodnot, spoutati nerozlučně s půdou. Díky příkladné veliké práci družstevní, na které dnes participují již všechny složky občanstva, bylo svépomocí vykonáno dílo, které nemůže býti ani dostatečně oceněno. Promyšlené podporování exportu, získávání zahraničních odbytišť, jest pro náš průmysl i obchod životní podmínkou a jejich prosperování jedním ze základů naší státohospodářské aktivity. Položení našeho státu a zvláště následkem světové války povstalá ztráta dřívějších tržišť, přinutí náš průmysl dříve nebo později k opatřením, kterými musí získati ještě větší exportní průbojnosti.

Vláda bude dbáti, aby stavu živnostensko-obchodnímu dostávalo se i nadále ochrany a podpory.

Budeme usilovně pečovati o bezvadnou administrativu ve všech oborech státní správy. Žádáme, aby úřednictvo všech kategorií, všichni zaměstnanci státu byli vždy především přísní sami k sobě tak, aby mohli býti spravedliví k jiným. Stát nesmí ovšem nikdy přestati pečovati o ty, kteří nesli a nesou celou tíhu administrace.

Jako v celé správě státní, tak zejména i při vedení státních podniků budeme se snažiti, abychom potřeby a prospěch obyvatelstva uvedli v soulad s nezbytnou zásadou účelné a rozumné hospodárnosti.

Veliké dílo pozemkové reformy musí býti v zájmu racionelního hospodaření na zabrané půdě - zvláště lesů - s nejmožnějším urychlením dokončeno.

Rozvoj naší branné moci jest úměrný finančním nákladům. Ke zkrácení presenční služební doby na 14 měsíců a k resultujícím úsporám můžeme přijíti v dohledné době jen zlepšením existenčních poměrů dělesloužícím. Kulturně věnuje se armádní správa u nás vojákům více, nežli v kterémkoliv jiném evropském státě. Po uplynutí 18měsíční presenční služby není mezi našimi záložníky negramotných. Více nežli 50% všech nováčků přichází do armády školeni různými tělocvičnými a sportovními organisacemi. Budeme-li ochotni přinášeti dostatečných hmotných obětí, budeme míti v krátkém čase armádu, která nám bude plnou zárukou všestranné bezpečnosti.

Nelze uvést vše zevrubně, co by si vláda přála vykonati. Je mnoho věcí, jež jsou v zájmu státním v přípravném projednávání, před mnohé úkoly nové postaví nás ještě doba.

Budeme konati všechny tyto práce se zřetelem na zvelebení státu a na blaho jeho obyvatelstva v mezích finanční nosnosti.

Ovládní těmito tendencemi, vyslovujeme pevnou naději, že splní se naše na začátku vyslovené toužebné přání po spolupráci slavné sněmovny s vládou.

Jednoty, spolupráce všech složek zákonodárných sborů i celé naší veřejnosti potřebujeme již v této hodině. Podstupujeme těžký zápas s přírodními běsy, musíme učiniti rukou společnou a nerozdílnou všechna nejmožnější opatření, abychom zvítězili proti zlým rozmarům kruté přírody.

Přednesl ministerský předseda František Udržal